

Výstava Tváře úmluvy CITES v ZOO Praha

9.5.2023 - | Česká inspekce životního prostředí

Putovní výstava, kterou připravilo MŽP ve spolupráci s AOPK ČR přibližuje široké veřejnosti problematiku obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin, které jsou chráněny mezinárodní úmluvou CITES. Návštěvníci Zoo Praha si ji budou moci prohlédnout do 14. června 2023. Více informací naleznete v tiskové zprávě MŽP níže.

„Hned po ničení přírodních biotopů živočichů a rostlin jsou aktivity jako sběr, lov, rybolov ničivým motorem celosvětového úbytku druhové rozmanitosti. Nadto je tu nelegální obchod s ohroženými druhy rostlin a zvířat nebo výrobky z částí jejich těl jako se slonovinou nebo nosorožčími rohy. Wildlife crime je spolu s nelegálním obchodem s tropickým dřevem čtvrtým nejvýnosnějším nelegálním byznysem s odhadovaným objemem v řádu stovek miliard korun ročně. Nad ním už je jen obchod s drogami, zbraněmi nebo lidmi. Pašování živých zvířat a rostlin nebo výrobků znamená daňové úniky, praní špinavých peněz, a hlavně týrání zvířat. Wildlife crime mimo to ohrožuje lidi i přírodu zavlečením nakažlivých chorob, parazitů či invazních nepůvodních druhů,“ vysvětluje ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) s tím, že naštěstí letos slavíme už 50 let existence takzvané CITESové regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy, která je účinně chrání, aby svévolným odběrem z volné přírody nedošlo jejich vyhynutí. *„Prvních 80 členských států podepsalo Úmluvu CITES v roce 1973 ve Washingtonu, Česko ji dodržuje od roku 1993. Dnes je díky zapojení již 184 smluvních stran důležitým globálním nástrojem k ochraně více 39 000 druhů rostlin a živočichů,“* dodal ministr Hladík.

Mezinárodní obchod se živou přírodou je velký komerční byznys využívající živá zvířata a rostliny, ale i o výrobky z nich, od potravin a léčiv přes kožené zboží až po exotické turistické upomínkové předměty. Obchoduje se s kůžemi plazů, kožešinami, kaviárem, mořskými korálky, kaktusy, orchidejemi, vzácným dřevem, exotickými ptáky nebo odchovanými mláďaty papoušků, dravců, plazů, šelem nebo primátů. Tyto aktivity se významně týkají i České republiky, a to i díky silně zakořeněné tradici chovatelství, zejména plazů a ptáků či pěstitelství, třeba kaktusů. Celosvětově patříme například mezi pět států, které nejvíce vyvážejí drobné druhy odchovaných papoušků (jako jsou různé druhy rosel a agapornisů).

MŽP vydává každoročně kolem 1300 povolení CITES k dovozu či vývozu exemplářů ohrožených druhů. V ČR máme registrovaných více než 100 tisíc suchozemských želv, k nejvíce zastoupeným patří želva zelenavá, vroubená a žlutohnědá. Celá řada v ČR chovaných druhů, které úmluva CITES chrání a využívají se právě k obchodu, patří zároveň mezi naše zvláště chráněné druhy např. dravci a sovy.

„České republice se bohužel nevyhýbají ani významné kauzy nelegálního obchodu s exempláři ohrožených druhů, např. pašování vzácných druhů papoušků, tygrů, nosorožčích rohů, slonoviny a výrobků či částí z nich. Aktivní přístup dotčených orgánů při řešení těchto kauz jasně ukazuje, že téma Wildlife crime je i pro naši zemi důležitou problematikou,“ zdůrazňuje Petr Bejček, ředitel České inspekce životního prostředí, která je hlavním kontrolním orgánem CITES v ČR.

MŽP se dlouhodobě aktivně věnuje koncepčním krokům proti Wildlife crime. Aktuálně spolu s Ministerstvem vnitra vyhodnocuje naplňování Akčního plánu k potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin, přijatého v roce 2020. Oba resorty se zároveň přípravou revize Akčního plánu snaží, aby se i do budoucna tento typ kriminality dal co nejefektivněji potírat a byla mu věnována patřičná pozornost vlády a příslušných kontrolních i vymáhacích orgánů. Úspěchy na mezinárodním poli v oblasti CITES sklízelo MŽP v době loňského předsednictví EU, kdy za Unii vedlo

jednání na 19. konferenci stran Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES). I díky českému předsednictví českému předsednictví se podařilo zabránit znovunastartování obchodu se slonovinou nebo rohy nosorožců a zvýšit ochranu u řady druhů.

Kromě toho se MŽP cíleně věnuje šíření osvěty zaměřené na vietnamskou komunitu, které navazuje na deklaraci o spolupráci, kterou MŽP uzavřelo s Vietnamem v roce 2015. Vietnamská komunita žijící v ČR je totiž v řadě případů zapojená do nelegálního obchodu s ohroženými druhy. MŽP také zvyšuje povědomí o nelegálním obchodu s ohroženými druhy i skrz podporu celé řady projektů, jakým byla například kampaň k ochraně nosorožců spojená se symbolickým pálením zabavených nosorožčích rohů v Zoo Dvůr Králové v roce 2014 nebo řadou výstav - například výstavu fotografií UNEP k propagaci ochrany ohrožených druhů Wild for Life na Letišti Václava Havla, výstavu Příroda na prodej v Policejním muzeu v roce 2019 nebo výstavu s kampaní Ukradená divočina, která v současné době běží bezmála ve všech zoologických zahradách v ČR. Čerstvou osvětovou akcí je dnes otevřená výstava Tváře úmluvy CITES v pražské zoologické zahradě.

„Výstava představuje i několik živočišných skupin, jejichž ochraně v oblastech přirozeného výskytu se věnuje rovněž Zoo Praha. Uvedl bych například luskouny, na které se zaměřujeme zejména v Kamerunu. S radostí mohu potvrdit, že jejich ochrana CITES skutečně vedla k žádoucímu omezení mezinárodního obchodu. Bohužel však v Kamerunu i některých dalších afrických zemích pokračuje masivní vnitrostátní obchod a mezinárodní úsilí by nyní mělo směřovat k jeho omezení. Odhaduje se, že celosvětově byl za posledních deset let upytlačen jeden milion těchto plachých tvorů,“ poznamenal ředitel Zoo Praha Miroslav Bobek.

“Cílem úmluvy CITES je ochrana biodiverzity. Na ní se významně podílí i Zoo Praha a je mi potěšením oznámit, že Rada hlavního města Prahy dnes schválila zvýšení příspěvku na in-situ projekty z 5 na 8 Kč z každého vstupu do zoologické zahrady,“ uvedla při této příležitosti první náměstkyně primátora Jana Komrsková.

Mezi živočichy přímo ohrožené vyhynutím patří například lidoopi, lemuři, pandy, velcí kytovci a delfini, kočkovité šelmy jako tygr nebo levhart či mořské želvy. Mezinárodní obchod je proto regulován tak, že každý převoz exempláře druhu zapsaného na seznamu CITES přes hranice musí mít povolení - tzv. permit CITES a ten příslušný úřad vydá jen tehdy, pokud převoz neohrozí přežití daného druhu v přírodě. *„Každý členský stát navíc jmenuje vědecký orgán CITES, který vyhodnocuje žádosti na základě všech dostupných informací o ohrožených druzích. V České republice je vědeckým orgánem CITES Agentura ochrany přírody a krajiny ČR,“* uzavírá ředitel AOPK ČR František Pelc.

Co je CITES?

Zkratka CITES označuje mezinárodní úmluvu, která reguluje obchod s ohroženými druhy. Její celý název je Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, tedy

Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Úmluva CITES chrání více než 6 000 druhů živočichů a kolem 33 000 druhů rostlin. Podle stupně ohrožení jsou rozděleny do tří seznamů označených jako přílohy I, II a III. V příloze I se nachází nejprísněji chráněné druhy přímo ohrožené vyhubením. Z volné přírody se až na výjimky vyvážet nesmějí. Patří do ní lidoopi, tygři, sloni, nosorožci, mořské želvy a další. Z živočišných druhů České republiky chrání třeba orla královského nebo sokola stěhovavého. Více o CITES najdete zde.

<https://www.cizp.cz/aktuality/vystava-tvare-umluv-cites-v-zoo-praha>